

EL CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

-- La correspondencia al Director --

Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Las Valls, 23.-Teléfono, 169.
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 2 rals al mes.
Fora. 8 » trimestre.
Un número sol. 1 »
Anuncis a preus convencionals.

VERGONYA NACIONAL

Heus aquí lo que será 'l dia de avuy per aquesta desgraciada nació espanyola; una nova vergonya nacional que podrà registrar la història, afegida á las moltas que de uns quants anys á aquesta part nos van concedint ab generositat inconcebible totas las collas políticas que fan niu á Madrid, pera desde alli tenir subjectes y amarradas á sa voluntat á las infortunadas regións espanyolas.

En las passadas eleccions de diputats á Corts, va resultar la vergonya completa; però al fi y al cap eran los conservadors los que remenavan las cireras y res tenia de estrany que procuressin malejar lo sufragi universal corrompentlo per tots los medis, á fi de demostrar la rahó de sa propaganda en contra. Y á fe de Deu que varen lo-grarho de tal manera que no cal fer mes que un bon xich de memoria pera que tornin á sortir los colors á la cara als espanyols que no s' preocupan de política.

Los admiradors del tan bescantat sufragi, possibilistas y demes polítichs ignoscents que encara ns quedan, no cal dir com se posaren al veurer la profanació de la que tan pomposament ne diuen la seva obra y ab quina ilusió no havian d' esperar la pujada al poder del seu gran amich l' inclit Sagasta, 'l *padre de las libertades públicas*, lo creador del sufragi universal, aclamat pel poble en aquella época, arrossegat en cotxe per gent pagada y passejat en triomf per tota Espanya, com si del projecte de ley del nou sufragi, n' hagués

de sortir la moralitat mes complerta y la riquesa y benestar d'aquest ditzós poble espanyol que ab tan poca cosa se acontenta.

Y avuy, per fi, es lo gran dia en que 'l partit lliberal demostrará á la fas de la nació espanyola, que la confiança que en ell tenian uns quants ilusos y la poca esperansa que pogueren sentir los que de bona fé creuen en las paraulas dels homes polítichs, no tenian rahó de ser de cap manera, que tots son uns los partits polítichs que manegonejan los assumptos espanyols, y que en materia de immoralitat, tupinadas y barra política, conservadors y liberals están á una mateixa altura.

Mireu sino, com se presentan y a qui presentan los polítichs que ab tan *desinterés y bona fé* pretenen defensar nostres interessos en las Corts de Madrit qu' avuy deuen elegirse.

Comensant per lo encasillat del ministeri de la Governació mofa la mes escandalosa que 's pot fer al lliberrim sufragi universal, y seguint per la colecció de gendres, cunyats, cosins y demás parents que *suplican á sus amigos y conocidos se sirvan* obehir als ministres que 'ls volen fer diputats á tota costa; la requa de cuneros que está desitjant infestar tots los districtes ahont pugan enquibirse; las conxorxas escandalosas del cacichs de provincias partintse 'ls llochs y 'ls destínos com si fossin criaturas que 's partissin la recapte de la Serra-vella, polítichs que volen pasar plassa d' imparcials y servidors del destricte per ahont se presentan, fusionistas que fan veurer que son catalanistas, en fi, tot un món de baxesas que sembla imposible no faigi caurer la cara de vergonya als qui 's troban embolicats en semblants miserias.

Y com si axó no fos prou, venen despues recados dels governadors amenassant als alcaldes si no cumpleixen las ordres donadas, suspensions d' Ajuntaments, cambis d' empleats, candidats orgullosos que no s' amagan de dir que *neta ó bruta* la elecció la tenen assegurada, oferta de compra-venta baix tarifa; actas en blanch á 1.000 pessetas, actas ab majoria 500, per cada vot 2'50 pessetas, imposicions dels forts contra 'ls debils, dels richs contra 'ls pobres, dels que ja tenen la fortuna feta contra 'ls que no poden cridar per por de perdre-lo destino, ajuda que se li dona ó influencia ab que confia, loh y aixó en ple govern lliberal d' en Sagasta, *padre de las libertades públicas*, autor de la ley del sufragi universal, d' aquesta maravellousa *panacea* de la nació espanyola!

¡Quina irrissió pera 'ls que creyan de bona fé en las promesas de legalitat y respecte á la ley de la colla fusionista!

¡Quin escandol y quina mostra de cultura y avens devant de tots los pobles de Europa, donará avuy nostra desventurada Espanya política centralista!

Y per lo que toca exclusivament á Sabadell y á son districte, Deu vulgui que no haguesim de dir altre tant en lo referent á la sinceritat del sufragi.

Empenyats los pochs sostenidors de la candidatura fusionista en ferla surar á tota costa, trevallen desesperadament com may se havia vist en lo districte, malgastant lo temps y las energias que tanta falta fan en altres assumptos d'interés vital pera la nostra es timada ciutat, en atrapar los vots que la falta de simpatias del candidat fan tan difícils.

Las observacions amistosas dels uns, las protestas enérgicas dels altres, la fredor de la gran majoria del poble, res ha valgut pera fer desistir als que 'l patrocinan, de sa arriscada empresa y continuan fermes com sempre volgient doná á Sabadell un diputat que no satisfá sas ilusions ni sas esperansas, com si la felicitat dels pobles hagués d'entrar á cops de martell, encara que siga fent entrar lo clau per la cabota,

¿Tindrán prou patriotisme en lo cas de una derrota pera no abusar dels medis á que son tan propensos á Espanya los mangonejadors de las elecciones y sabrán retirarse ab dignitat avans de afegir á sa trista campanya actual, aquesta gran vergonya de que parlem al comens d' aquestas ratllas?

¡Deu ho vullga, per mes que no 'ns anima gayre al veurer que ja han comensat per fer escarni de nostra llengua, parlant al poble ab idioma foraster, com si fossin nascuts lluny de la terra!

¿Com podem inspirar prou garantias si son primer acte públich sols los ha servit pera renegar de la llengua catalana, d' aquesta mateixa llengua ab la qual la Mare 'ns ha ensenyat desde petits á estimar á Deu y honrar á la Patria?

SECCIÓ POLITICA

Es inútil aquestos dias parlar d' altra cosa que de las elecciones que avuy han de perpetuarse. Y dihém perpetuarse porque fet y fet no devia ser altre 'l mot que mes escaurà á la comedia que avuy se representarà per tota Espanya.

Repartits los papers desde ja fa molts dias, ensajat diferentes vegadas desde que regeix lo sistema parlamentari y especialment desde 'l *turno pacifico de los partidos*, preparats los apuntadors y ab lo bras alsat lo director d' orquesta, tots están disposats á donarnos la gran *cencerrada* del sigle.

L' argument ve á ser lo mateix de sempre, las situacions mes calumniant, segons la escalfor de las sanchs, acatán á garrotadas, y quan cau lo teló y 'l públich se retira, l' autor ó autors de la tragi-comedia se 'n van tot tranquilets á casa seva, sense remordiments de conciencia porque aquesta com que destorba se la venen aixis que poden y ben satisfets encara que 'l públich no 'ls faigi sortir en escena.

Lo grant que per ells es que 'l poble ho prengui ab santa calma; mentres duri, ells poden aprofitarse y ja se sap que qui pega primer pega dos cops.

Quan 'l públich se n' adoni y no vullgui mes concedir, los que fins avuy ja han sortit en escena, tindrán la vellesa assegurada y 'ls demès que 's reventin.

Qui aquestos dies haigi fullejat periódichs, haurá pogut veurer y enfastiquejarse per un quan temps de las mil y tropelias que 's cometen en nom de la *sinceridad del sufragio universal* y en nom de la bona administració dels Municipis.

No deixa de preocupar á molts la raresa de que 'ls governadors, ab tot y la molta feyna que tenen aquestos dies, esculleixen sempre aquesta época pera suspendrer y procesar als regidors que no administran be los interessos del comú.

Y la veritat es que no te res de particular. Diu un ditxo «fes be y no miris á qui» ó lo que deurán pensar los governadors «per fer administració qualsevol época es bona».

Aixís encara hi ha una ventatja; suspent y trayent del Municipi als regidors bruts, queda aquell en disposició de que hi tornin á embrutarse.

Y may com are pera deixar-lo en estat de ferhi lo que li convinga.

Per aixó sens dupte los patronals governadors que de Madrid nos envian, están fent dissapte general en los Municipis que no siguin de sa netetat especial y particular.

Que ja que se sab que cada govern te la seva y contra gustos no hi ha res escrit.

La Vanguardia no s' enten de feyna patrocinant las candidaturas del senyor Godó, son propietari, per Igualada, y 'l senyor Sanchez Ortiz director per Vilafranca.

Ab aquest objecte, tan sovint publica correspondencias, sueltos, noticias que de Huny trascendeixen á parcials ó interessadas, bastimant ab tal conducta la independencia y criteri just y sensat que de nostrava d' un quant temps á aquesta part y volguent defensar certs actes que en altrás épocas haguera combatit enérgica y sincerament.

Natural que tot aixó es comprensible tractantse de personas tan ficadas en lo periódich, pero deuria quan menos *La Vanguardia* fugir de certas exageracions que en lloch de aumentar las simpatias dels candidats y del colega acabarán per ferlas perdre.

Enhorabona que faigi constar que 'l senyor Sánchez Ortiz, *candidat fussionista*, com tan enfaticament diu lo colega, presentés mes de mil siscentas firmas pera la designació d' intervents que aixó ja sabem lo que significa en la legalitat electoral de la época moderna.

Pero, arribar á publicar en sas columnas, que per conducte autorisat, sap que son contrincant lo conservador don Elías de Molins se retirava de la lluyta y ab la agravant encare de dir que ho feya pera evitar la divisió dels elements monárquichs en aquell districte, no sent aixó veritat de cap manera, francament, es una mica massa.

¿No veu lo colega que ab noticias tan verídicas com aquestas á mes de mostrar la bona fé que algú pot maliciar, no s' acredita de periódich serio y ben enterat de la exactitut de sas noticias?

Y fins en lo cas de que hagués sigut veritat la renuncia del senyor Elías de Molins, mes compte li tenia callarsela, perque com á monárquich que preten ser, no li fassin gayre favor que diguém l' acte del contrincant conservador que per evitar divisions entre 'la monárquichs preferían deixarli 'l camp lliure. Cosa que 'l senyor Sánchez Ortiz no estava pas disposat á ferho ab tot y 'l monarquisme de que blasona.

¿No veu que fins en aquest cas resultava rebent una lliçó ab totes las degudas formas?

Per últim ha sortit lo manifest electoral destinat á propagar lo candidat fussionista senyor Grieria y Dulcet.

Per supuestó, en castellá, que fa mes fi y vesteix mes. Tractantse de anticipar als interessos polítichs los del districte y de la producció nacional, com diu lo Manifest, naturalment que nò havia pas de ser la llengua de nostres pares ab la que s' havian de dirigir al poble.

Y sobre tot, tractantse del ex-diputat provincial senyor Grieria está mes en caràcter. És just que al home que va despreciar la llegislació civil de Catalunya en época tan perillósa pera sa conservació, se 'l presenti en llengua forastera. Al fi y al cap es en acte de justícia;

En quant al zel demostrat en be dels nostres interessos en la Diputació Provincial, com no se citan los actes portats á cap en aquella época, naturalment ningú se 'n recorda. Devian ser tan esfumats que ningú 'ls va coneixer. Per aixó han fet be de no detallarlos; no se 'ls haguera girat poca feyna si 'ls havian de buscar y ferlos públichs.

Mes no te res d' estrany que 's parli de merits y serveys prestats al districte, donchs si no poden ferlo simpátich d' un modo ó altre, com dimoni se las arreglarian pera conseguir que poch ó molts ab mes ó menos bona fe 'l votessin?

Fins la *Revista de Sabadell*, nostre estimat colega, deu tenir los seus escrúpols, per quant, si be degut á ses compromisos s' haurá vist impossibilitat de fer una campanya en contra, com haguera fet de segur, donadas sas inclinacions y sa simpatia pel candidat fussionista; ha arribat al extrém de no parlarne ab elogi pel seu compte, acompanyant tan sols lo manifest dintre 'ls plechs de *La Revista* com s' acostuma á fer ab los anuncis del *Licor del Polo de Orive* y 'ls polvos de matar ratas.

Aixó acaba de prebarnos que la premsa en pes nò hi es gens favorable al candidat encasillet y que fins los pechs particulars que l' ajudan sembla qu' encara 'n tinguin remordiments de conciencia.

¿Ab aquestas condicions pot sortir triomfant de as urnas?

Si es aixis podrém ben dir que la época dels miracles no es pas del tot acabada.

A UN SABADELLENSE

En lo número del divendres publica nostre estimat colega *La Revista de Sabadell* un artículo remitido (y felicitém de pas al colega per lo que significa aquest sub-títul que va posarhi) firmat per *Un sabadellense*, qual article, llegit y rellegit ab moit cuidado y atenció nos sembla una defensa tan pobre y tan débil del procediment empleat pera fer surar á tota costa al candidat fussionista, que acaba de coronar la nostra campanya en contra per quant fins los mateixos interessats de defensarse no troban altres excusas que donarnos la rahó de tot quant hem dit fins á la fetxa.

Efectivament, donarnos la rahó en nostre tesis de cridar una reunió de tots los elements y classes de la societat pera escullir aixis de comú acort lo candidat que mes convingués á nostres interessos, ja es per si sol una compdemna energica de tot quan han fet los patrocinadors del candidat oficial y quan aquesta compdemna la firma una persona que com la que s' amaga humilment ab lo pseudonim d' *Un sabadellense* tan podria haver contribuít á conseguirho, nos ve á

probarnos la veritat de nostres arguments que 'ls mateixos atacats per *Lo Catalanista* implicitament regonexen.

Y no cal dir que proclamant com proclama *Un sabadellense* que 'l regionalisme es lo millor del ideal á que podem aspirar los que 'ns honrem en perteneixer á aquesta terra catalana... ab mes motiu pera procedir en l' assumpto de las eleccions en la forma per nosaltres proposada, forma per cert que varem indicarloshí ab lo degut temps á fi d' aprofitar l' encasillat en blanch de que tant s' alabavan y que de segur que si aixis no ho feren ab tot y prometre que 'l catalanisme sabadellench fora cridat també á una reunió preparatoria, es que, si-be 'l regionalisme es lo millor del ideal á que poden aspirar etc. etc. avuy per avuy no 'ls tenia gayre compte portarlo á la practica per por de quedarse tal vegada sense candidat fusionista qu' es en *resumidas cuentas* á lo que se ha tirat sempre.

La veritat es que fer manifestacions regionalistas com las que *Un sabadellense* estampa en son article y acabar defensant la candidatura del senyor Griera tan contrari á tot lo que sigui regionalisme, no diu gayre en favor de la conseqüencia y sinceritat necesaria pera poguer obrar en circumstancias tan difícils com aquesta.

Perqué vaya, si tots los regionalistas fossin de la mena de *Un sabadellense*, estariam frescos. ¿Que espera tal vegada que 'l Regionalisme hagi trionfat en tota Espanya pera formar part en l' estol dels defensors dels drets de Catalunya? Donchs *para este viage no necesitamos alforjas*.

Las causas tan sagradas, com las llibertats dels pobles, los ideals tan honrats com los que van destinats unicament á fer prevaldrer la justicia ó 's defensen ab tota l' anima sense desfalliment ni cobardías ó 's atacan energicament sense contemplacions ni diplomacias.

Aquestas mitjas tintas son bonas sols pera la política actual, plena de materialisme y buyda de amor y fé en los ideals de Patria, y sols conduheixen al indiferentisme mes aborrible per la facililat de cambis de postura á que 's presta lo indefinit color dels que la segueixen.

Y dispensi per acabar *Un sabadellense* que no poguem estar conformes en la necessitat de presentar un monarquich, pera contrarestar als candidats republicans. Nosaltres que no mirem altra cosa que 'l per vindrer gloriós de Catalunya y de Espanya tota, nosaltres que com la immensa majoria de 'ls espanyols de totes menas y condicions, estém desenganyats de las formas de govern per ser aquestas purament convencionals per la felicitat dels pobles, nosaltres que atants unicament al desentrollo y progres de las regions treballadoras, veyem nacions republicanas marxar vent en popa y nacions monarquich.

cas adelantar progresivament, perque no es distintiu de cap forma de govern la honradés, la noblesa d' intencions, la bona administració y l' ordre públich, nosaltres avans de procurar per la defensa de tal ó qual forma de govern, haguerem procurat per la veritable defensa de nostres interesos, dels que mes d' aprop nos tocan, dels que no debem despreciar per altres d' ordre polítich si no volem que nostres fills puguin dirnos que á cambi de tenir Monarquia ó República los hem llegat un pervindre de miseries.

SOBRE UN DISCURS DE BALAGUER

Excm. Senyor don Víctor Balaguer:

Permeteume, vos, lo mes vell y 'l mes venerable dels poetas catalans, que jo, lo mes insignificant y 'l mes darrerament arribat, en nom del amor que professó á nostra terra y á nostra llengua, vos fassi un parell d' observacions al discurs que ahir llegireu com á president del Jurat del Certámen convocat pel «Centro de Lectura» d' aquesta nostra ciutat de Reus. Res mes que un parell d' observacions, perque 'l vostre treball es tan bó, tan inspirat, que difícilment ne podría admetre cap més.

En primer lloch vos pregunto: ¿Per qué no haveu escrit vostre discurs en catalá? ¿Cóm podéu contestar á aquesta pregunta? De cap manera; no teniu rahó ni, molt menys, excusa: haveu faltat. Y dispenseume que vos parli tan secament, soch catalá y no m' agrada embolicar la cruesa del judici ab lo vel de la falsa cortesia, que moltes vegadas serveix també perà amagar la verinosa rancúnia.

Vos, lo vell poeta de las tradicions catalanes, lo cantor de nostras llars, l' apóstol de nostras lletres, donar comens á una festa purament catalana, concorreguda per un públich catalá, celebrada á Catalunya, y en lloor d' un geni catalá, servintvos de la llengua castellana! Vos, lo sacerdot de la Pátria, entonar en son altar un himne en llengua forastera! Don Víctor, l' haveu feta massa grossa. ¿Qué diheu en vostre discurs? Lo que no cumpliu; perque vostre discurs, pot compararse á una hermosa verge catalana creada per vostra pensa, á qui, en compte de vestirla y adornarla ab los trajos propis de nostra terra, la haveu ataviada á la madrilenya, la haveu disfressada. ¿Es aixís com deuen obrar los bons catalans? ¿No heu deplo- rat vos, mil y un cops la pérdua de tot lo característich de nostra rassa? ¿Per qué, donchs ajudéu á aquesta destrucció? Diheu en vostre discurs, (¡hermós pensament!) que fins algunas de las penyas del Montserrat, tal vegada per rara casualitat, tenen la figura d' una barretina catalana. Y aixó, ¿pot dirse en castellá sense resultar un

sacrilegi? Ben cert que no. ¿Qui, donchs, vos ha mogut á cométrel? L' haver de parlar en presencia d' un representant del Real poder? Los catalans de cor, per mes altas atencions que haigin de guardar, no s' humillan aixís; recordéuvos de Mossen Collell, que devant S. M. digué:

Pàtria que mereix ser lliure
si no li donan, s' ho pren!

Ah, don Víctor, don Víctor!... recordeuvos sempre del idioma que parlaren vostres avis, del idioma catalá,

que 'l catalá es la llengua en que ma mare
me ensenyá un jorn á benehir á Deu.

com diuheu ab sentiment en vostre capdal poesia. Recordeuvos de Heine, que ab tot y son odi á la *vella Alemanya*, deya: «Podré haver abdicat ma nacionalitat per la francesa, pero may se 'm podrà tirar en cara que haigi escrit una sola ratlla en altre llengua que no sía la que la mare me ensenyá desde nin». Penséu que pera ser catalá, no basta alabar á Catalunya; es necessari treballar en be d' ella, seguir sas costums, respirar lo seu ayre y parlar ab *essa* llengua. ¿Per qué, donchs, vos deixeu escapar ocasions tan bonas pera demostrar que aixís obreu? La llengua catalana no ha mort encara porque s' haigin de cantar las grandesas de nostra terra en una de forastera, y si ho duptessiu, ja ho vareu veure: *L' Amor, Catalunya treballant, La Nau y L' Estiuhet de Sant Martí* vos en poden convence.

Y aném á la segona observació.

Diguereu que la llengua castellana es la *única* que «se parla com s' escriu, s' escriu com se parla, y 's parla com se pensa». La *única* que 's parla com se pensa! Tal afirmació, no passa de ser una vulgaritat que farà riure al mes ignocent. Y dispenseume. Fins me sab greu haverho estampat contribuhint aixís á vulgarisar ho mes; crech que aixó ha de resultar en mal vostre... Se clava tan al pensament aquesta frasse, per després treurela á rellehir en tó de burla!... ¡¡¡La única que 's parla tal com se pensa!!! (1) quant Tayllerant podia haver dit mes acertat que d' altre manera: «Deu, doná sa llengua als castellans pera disfressar sos pensaments», Si no, digueume: ¿en quina literatura 's troban aqueixa colla d' escriptors que brillan en la castellana, inflats, buyts, sense pensament ni ideas, plens d' imatges fofas, sense expressió precisa de la realitat, sense res mes que xerrameca? Los mateixos Castelar y Zorrilla, ab tota sa grandesa, no podían ser mes que castellans, porque cap mes llengua los hi hauría

(1) En lo discurs imprés no figura aquest últim concepte; lo senyor Balaguer en son entusiasme volgué improvisarlo, pero estigué desgraciat.

prestat mes fulleracada que omple las sevas obras y que als ulls de de molts, constituheix una gran qualitat, perque es una fullaracada harmònica y brillant, pero que res diu al pensament ni al cor.

La llengua que 's parla tal com se pensa, (aixó quant se pensa clar y profont) es aquella que ab menos cantitat de paraulas possibles dona una idea la mes clara y precisa del original, aixó es, de lo pensat y sentit, que jo crech que es una mateixa cosa, y la castellana cregueu que reuneix molt poca precisió, molt poca claretat d' expressió y molt poch vigor, d' ànima de llenguatge, d' aqueixa forsa que sembla arrencar de l' obgecte la forma pera donarla á la paraula, y aixó, vos ho sabeu mellor que jo com Académich que sou, com á moltíssim més de talent que teniu, y com á mes vell que sou, sino que 'ls castellans, ab tot pensan com en alló del dos de Maig: *que su gloria, no cabe ni en las páginas de la historia, ni en los ámbitos del mundo.*

¿Creyeu, vos mateix, que may heu escrit res tan inspirat y tan precís, tan sentit y tan vigorós com lo que haveu escrit en catalá? No, ni de cent canas. Y es que vostre pensament. que en catalá pensa, s' ha valgut pera expressarse, de vostra llengua, que es catalana. Penseu que separar la una cosa de l' altra, es trencar en dos un sol instrument. y que á una pensa que en catalá concebeix darli per medi d' expressió un altra llengua, es unir á la caixa d' una guitarra lo bras d' un violí.

Per lo demés, jo respecto vostre discurs com una joia de la literatura, digna de vostra ciencia y de vostre nom.

Soch de vos fidel admirador y amich,

JOSEPH ALADERN.

Reus, 17 de Febrer de 1893.

Consistori dels Jochs Florals de Barcelona

CARTELL EXTRAORDINARI

Després de la convocatoria escrita y publicada per aquest Consistori, han sigut oferts pera adjudicarse en la festa dels Jochs del Maig vinent los següents

PREMIS

Un objecte d' art, ofrena del Excm. é lltm. senyor Bisbe de Barcelona, que s' adjudicarà «á la millor composició en prosa que referesca lo brillant periodo històrich que determiná l' establiment definitiu dels Comtes de Barcelona en l' antich palau dels Bisbes de la mateixa ciutat y la traslació dels prelats barcelonins al lloch que avuy los hi serveix de morada.»

Un brot de violer de plata, ofrena de la Excm. Diputació de Lleyda, que deurà adjudicarse á la millor «Narració històrica en prosa ó vers, de la segona guerra civil dels Nobles d' Urgell en temps de Pere 'l Grau; socors prestats per Ramon Roger, germà del Com'e de Pallars, y altres senyors als nobles sitiats á Balaguer.»

Un exemplar ricament enquadernat de la obra *Les Arts du Moyent Age et de l' époque de la renaissance*, y un altre també ricament enquadernat de la obra *Mœurs, usages et costumes du Moyen Age et de l' époque de la renaissance*; les dues de Paul Lacroix, ofertes per lo «Centre Excursionista de Barcelona,» al autor de la millor monografia d' arts ó d' historia de nostra terra.

Un objecte d' art, ofert per lo «Centre Català» de Sabadell, á lo més genial poesia en pocas estrofas y de conceptes valents, enérgichs y precisos, que, interpretant lo més pur esperit catalanista, sia propia per constituir, posada en música, l' hymne nacional de Catalunya.

Una ploma de plata sobredaurada, oferta per lo mantenedor don Joan Pons y Massaveu; al mellor treball en vers de caràcter festiu-humoristich y de més escüllida forma literaria.

Barcelona 23 de Febrer de 1893.

Joseph, Bisbe de Vich y Administrador apostólich de Solsona, President; Alfred Brañas, Joseph Coroleu, Joseph Franquesa y Gomis, Joan Pons y Massaveu, Ernest Moliné y Brasés, Joseph Puig y Cadafalch, Secretari.

MIRANT DORMIR MOS NEBODETS FRANCESCH Y JOAN

Al dolç rësser del amor
per tendra mare breçats,
bon son tinguéu angelets
per altres àngels vetllats.

Bon son tinguéu infantons,
florida branca de lliç;
pera 'l Cel, bon despertar
pera 'l Mon, sempre dormir!

À ELVIRA

En lo dia del teu Sant
dexam contemplar, hermosa,
com de capoll t' has fet rosa;
com de xica t' has fet gran.

Rosa encàr á mitj obri
aromosa y encisera
que un esclat de primavera
t' acompanye en ton matí.

Que un indigne cullidor
may desfulle ta bellesa
per robá oló y gentilesa
del pur cálzer de ton cor.

¡Lo teu cor! beyre diví
ab quin bech jo l' ambrosia
que m' arrenca una poesia
sempre que parlas ab mí.

Benehit sia 'l bon Deu
que 't dotá d' aytal riquesa,
puix nó hi ha en lo món grandesa
comparable ab lo cor teu.

Ell té porte bona sort
y felicitat sens mida;
la barqueta de ta vida
que arribe sempre á bon port

AGNÉS ARMENGOL DE BADIA.

NOVAS.

Dijous de l' altra setmana la Secció de Dret y Filosofia, y lletres del «Centre Escolar catalanista» Barcelona celebrá la sessió inaugural del present curs.

Per indisposició del secretari D. Francesch Maspons y Anglasell, que 'l que 'l privá d' assistir á la sessió, llegí la memoria reglamentaria per ell escrita, un individuó de la mesa de la secció.

Lo president D. Francesch Ripoll y Fortuño, llegí un magnífich discurs en que demostrá, ab brillants períodos, que 'l renaxement catalanista al entrar de plé en lo período polítich social requereix pera 'l poble catalá una educació conformé á la literatura, historia y dret de Catalunya.

Fou encarregat del discurs de gracias lo vice-president de la secció, don Rosendo Menta y Figuerola.

Tots los treballs llegits foren rebuts ab aplaudiments per la nombrosa concurrència que assistí á tan solemne acte.

Llegim en una correspondencia de Vich que s' está acabant la esbelta escalinata de pedra del temple romá qual sala desitja l' Excm. Sr. Morgades, habilitar pera Museu lapidari. Dita obra, qual cost va á despeses de tan benemérit Prelat, será una penyora mes del afecte que tots los catalans devém al insigne restaurador de las glorias de nostra aymada Catalunya.

Los conservadors inglesos se las prometían molt felixas ab motiu d' haver triomfat en unas eleccions parcials, atribuint sa victoria á una reacció operada en la opinió pública contra lo projecte d' autonomia d' Irlanda que estava á punt de presentarse en lo Parlament.

Peró heus aquí que, un cop presentat aquest projecte y aclamat y adoptat en primera lectura per la cambra dels comuns, altres eleccions parcials celebradas en lo districte de Hexam han donat la victoria al candidat lliberal, ab pérdua d' un siti del partit conservador.

Axó prova que la derrota primera fou deguda á la natural impaciencia sentida per la opinió pública, de veure realisat lo programa autonomista del partit lliberal, mentres que la darrera victoria demostra que lo projecte d' autonomia d' Irlanda es ben vist pe 'l poble anglés fins en aquells districtes ahont los conservadors eran amos indiscutits.

Ab unas quantas victorias com aquesta l' autonomia irlandesa no haurá de témer la oposició que li prepara la cambra dels lords.

Lo Certámen Literari celebrat á Reus per la associació *Centró de Lectura*, y pera solemnisar la creació en aquella ciutat d' una estatua al general Prim, fou un acte verdaderament important y que deixarà bons recorts en la patria nativa del malaguanyat general.

La repartició de premis tingué lloch en l' elegant Teatro Fortuny. La comensá la execució del *Himne á Reus*, lletra de don Eugeni Mata y música de don Joan Goula, (pare). Lo tal himne entussiasmá al públich que no cessá d' aplaudir frenéticament fins que se li presentaren los autors.

Tot seguit la lectura del discurs del president del jurat don Víctor Balaguer. Son discurs, en síntesis, es un vigorós y planyívol recort d' amich pel general Prim y una apología de Catalunya en general y en particular de Reus y algunas otras ciutats catalanas.

A continuació se llegí la memòria del senyor secretari contenint lo fallo del jurat, y seguidament se procedí á la obertura del plechs dels autors premiats: don Jaume Pomar y Fuster guanyá la flor natural. Ne feu ofrena á la bella senyoreta donya Consol Fabra de Fuster, filla del actual alcalde de Barcelona, la qual, rica y apropiadament vestida, passá á ocupar lo sitial del trono, sent proclamada reyna de la festa.

Los demás autors premiats son: don Marian Rubió y Ballbé, per son «Comentario del General Prim»; don Damás Calvet (+), per sa poesia «A Prim»; don Antoni Cerolo, per son poema «Prim en Castillejós»; don Ernest Soler de las Casas, ab lo premi de la Reyna Regent, per son poema «La Nau»; don Manel Bielza y Vives, per sa novela «Juego de Pelota»; don Joseph Pin y Soler, per sa novelá «Rosa mística»; don Emili Domenech y Roma, per son «Estudio económico social»; don Antoni Careta y Vidal, per sa composició «¡Oydál!»; don Jascinto Torres y Reyató, per sa composició «Lo fill del sol»; don Jaume Pomar, per sa poesia «Catalunya treballant»; don Antoni Cerolo, també per sa poesia «El trabajo»; don Joseph Güell y Mercader, per son treball «Evolució de la literatura dramática catalana», qual lema es: «Nacionalismo y Regionalismo»; don Juli Piferrer, per sa poesia «Girona»; don Apeles Mestres, per son poema «Estiuhet de Sant Martí»; don Joaquím Olivet y Miquel, per sa poesia «Segimon»; don Magí Morera y Galicia, per son treball «Encantos y desencantos»; don Conrat Roure, per sa poesia «Dissecació»; don Alfred Opisso, per son poema «El

alma del mundo», y don Lluís de Olavarrieta, per son «Juicio crítico sobre la Edad media».

Foren llegidas moltes de dites composicions, convencentse 'l públich de que 'l Jurat no l' havia enganyat al dirli que hi havia composicions de molt mérit, y, en consecuencia corroborrá ab entussiasmas aplausos aquell veredict.

Don Antoni Soler pronunciá un elocuent discurs de gracias y 's doná l' aete per acabat després de la execució del himne *Gloria á España*.

Mes tart se celebrá un banquet en la fonda de Lóndres en obsequi á tots los invitats. Fou un digne complement de la festa, traduhintse l' entussiasme de tots en los hermosos brindis que 's pronunciaren.

La Comissió de Foment del Travall Nacional de Barcelona, ha acordat passar á la Junta Directiva de dita societat, la següent preposició relativa á la dels 80 diputats francesos.

Primer. Que s' estudihi lo resultat de nostre moviment comercial ab Fransa desde que regeixi lo «modus vivendi», y que si aquest resulta desfavorable á nostra balansa, la Junta Directiva aixequi una petició al govern de S. M. pera que 's denuncihi lo «modus vivendi», aplicant als productes francesos, desde luego la primera columna de nostre aranzel.

Segon. Que la justa evaluació d' aquest moviment comercial sia basada sobre una valoració tan exacta com sia possible, basantse en los preues nets de cotisació de nostres productes á Fransa, deduhits, per consegüent, los arrastres, comissions, mermas, etc. tassats en un tant per cent prudencial.

Tercer. Demanar al govern que 's procuri evitar lo trànsit per Fransa de moltes mercaderías europeas y sobre tot extra europeas, destinadas á Espanya, gravant los drets de las importacions via Fransa y afavorint lo tráfech directe ab las altrás nacions, com Inglaterra, Bélgica, Alemania, Italia y demás, segons las disposicions de cada una pera ab Espanya.

En lo «Foment Catalanista» de Barcelona s' han comensat una serie de «conversas regionalistas», en las quals hi acut numerosa concurrència.

En la nit del passat dimecres varis amichs del distingit jove don Antoni Tous l' obsequiaren ab una serenata en son propi domicili ab motiu de son efectuat enllás ab la simpatica senyoreta Maria Forrellat.

L' acreditada orquesta Muixins executá, ab lo bon acert á que nos te avessats, varias pessas de son escullit repertori que foren aplaudidas per la concurrència que acudí á escoltar la serenata.

Varis socis del «Centre Catalá» en número molt considerable, farán avuy una excursió á Vallvidrera, sortint de nostra ciutat á las set del matí, regressant á las vuyt del vespre.

Al objecte d' enterarne á los socis de dit Centre, en lo quadro d' avisos de la Societat ha estat de manifest durant tota la setmana trascorreguda la següent convocatoria firmada per lo President de la Secció d' excursions.

«Al objeccte de que tots los qu'estem fastiguejats de las farsas polítiques no haguem de contemplar en lo primer diumenge de Mars, dia de eleccions pera diputats á Corts, l' us llastimós que 's farà d' un dret tant sagrat com es lo vot, s' os convida á la excursió qu' en lo esmentat dia se farà á Vallvidrera fugin aixís dels ayres malts sans del parlamentarisme y sodollatnos los pulmons de la saludable marinada de la montanya Catalana. Companys ¡Visca Catalunya!

Aplaudim la conducta dels bons patricis del «Centre Catalá» donchs de las miserias polítiques val mes fugirse lluny y evitar que la vergonya enrogeixi las galtas dels bons patricis y amants de la moralitat, avuy tant trepitjada.

Avuy se posará en escena en lo Teatro Principal l' anunciada representació extraordinaria de la ópera en 4 actes del Mtre. Meyerbeer *Gli Ugonotti* en qual desempenyo hi pendrá part l' aplaudit tenor Sr. Angioletti, senyoras Gay, Ketti y Pelayo y los senyors Rovira, Leoni, Oliveres, Buber, Blanch, Guardini y 24 coristas.

La orquesta se compondrá de 24 profesors dirigits per lo jove Mtre. don Esteve Puig.

Divendres finá 'l plasso concedit per l' Excm. é Ilm. Bisbe de aquesta Diocessis á los rectors rescentment nombrats, pera acceptar las parroquias que se 'ls hi habian destinat.

Entre 'ls varis hi figuran lo Rector don Segismon Boix, Rector de la parroquia de Sant Feliu, que passa á la de Betllhem de Barcelona, lo Reverent don Salvador Vidal, de la purissima Concepció, que passa á la de Santa Maria de Badalona.

A la edat de 59 anys morí en aquesta ciutat lo passat divendres, víctima d' una curta malaltia nostre particular amich don Joseph Sala y Feu, escribí de nostre jutjat de primera instacia, carrech que desde la creació del jutjat havia desempenyat lo difunt conquistantse las generals simpatias Q.P.D.

Lo Sr. Sala reunia rellevants condicions personals, essent un verdader catalá y entussiasta admirador de las glorias de sa terra. Quan lo *meeting* celebrat pel Centre Catalá pera protestar del Codich Civil de Alonso Martinez fou un dels que ab mes entussiasme firmá la protesta escrita y s' adheí al acte.

Rebí su apreciable familia l' expressió del nostre condol per tant sentida perdua.

Demá dilluns, á dos quarts de nou de la nit, donará don Joan Diaz y

Forcada en lo saló d' actas del Gremi de Fabricants, una conferencia sobre reclamacions al ferro-carril.

No duptem que donada la importancia que té pera 'ls industrials y 'l comers en general l' objecte de la conferencia, los salons de tan respectable associació se veurán concorreguts per los interessats en aquets assumptos.

Lo passat divendres s' embarcá en lo port de Barcelona en direcció á Manila, ahont permanixerá una llarga temporada per assumptos de negocis, nostre bon amich y company don Miquel Plá.

Al donarli la despedida, li desitjém felís arribada en aquellas platjas y que no 's fassi esperar lo dia d' abraçar-lo novament per son regrés á sa nativa pátria.

Després de tres mesos de penosa enfermetat se troba ja en lo período de convalescencia nostre bon amich don Ferrán Casablanças.

No cal dir quant celebrém poguer donar la noticia desitjant un complert restabliment á tant exelent amich.

Lo divendres vespre, conforme estava anunciat tingué lloch en los Camps de Recreo, lo *meeting* electoral republicá á favor de don Francisco Pi y Margall, en lo que hi prengueren part varis oradors republicans y entre ells lo jefe del partit centralista senyor Salmerón.

Com de costum desde qu' han fet la unió republicana, cada orador defensava las sevas ideas, qui federals, qui poch mes que unitarias, semblant alló mes que una reunió encaminada á fer propaganda per 'n Pi, una especie de competencia de programas polítichs republicans.

Los aplausos escassejaren molt y l' entusiasme no traspasá may los límits de la prudencia. Mes que un públich republicá, lo congregat als Camps semblava un públich indiferent y completament agé al assumpto que 's ventilava.

Aixó no obstant, al sortir 's parlava molt de la seguretat del triomf del candidat federal.

Y consti que si aixís fos, podrían ben donarne las gracias als patrocinadors de la candidatura fussionista, que ab son poch acert l' haurfan facilitat.

Están ja á mitj tiratge lo present número, havém sapigut que 'l candidat conservador per Vilafranca senyor Elías de Molins se retirava efectivament de la lluyta electoral per no dividir mes los monárquichs d' aquell districte.

Aixís al menos ho manifesta, per mes qu' altras serán sens dupte las rasons que l' han obligat á pendre tal determini ja que no es de creurer qu' are veigi lo que no sapigué veurer al principi.

Sigui com sigui, y per pastelex que aixó representi, consti que *La Vanguardia* estava en lo cert al anunciarho y que per lo tant no deixa de ser verídica en aquest assumpto del que 'ns ocupém en la *Secció Política*.

La Direcció general pera Espanya y Portugal de «La Equitativa dels Estats Units», ha rebut de la Oficina Central de Nova York las xifras anticipadas del últim balans, que son las següents en números rodons: Segurs en vigor lo 31 de Desembre de 1892, vuyt cents cinquanta millions de dollars. Nous segurs admesos durant l'any anterior, 200.000.000. Actiu, mes de 150.000.000. Pasiu 120.000.000. Sobrant, mes de trenta millions de dollars.

La conferencia pública que diumenge á la tarde doná don Narcís Fuster y Domingo de la «Associació de Propaganda Catalanista» en lo «Foment Regional» de Sant Martí de Provensals estigué sumament concorreguda.

Comensá fent una ressenya històrica del «Foment» pera deduhirne que aquesta per ser un centre d' instrucció y patriòtich, está allunyat completament de tot partit polítich.

Abominá de tots aquells que ab sa mala fé volguessin propalar de que 'l «Foment» contribuía á l'obra d' algun partit polítich, puig que categòricament afirmá que á cap perteneixia, venin tho á evidenciar lo fet de que dita societat tancada en sa esfera d' acció, jamay pot contribuir á l'obra dels partits polítics enemichs declarats de la ilustració del nostre poble, y per consegüent de son progrés y felicitat, que ab tants esforços y bona voluntat procura 'l «Foment».

Acabá 'l senyor Fuster fent constar que, per ésser aquella la primera de las conferencias que durant aquest curs se proposa celebrar lo «Foment», havia dit lo anteriorment apuntat, puig que convenia que 'ls conferenciants que 'l succedissen y 'l públich que desitjés assistirhi sabés ben clarament lo que es y ahont va lo «Foment Regional».

ANUNCI OFICIAL

BANCH DE SABADELL

Aquesta Societat procedirá al pago del dividendo de beneficis de Ptas. 7'50 per acció cupó n.º 11 acordat per la Junta general celebrada en lo dia d'ahir, en los dias feyners desde 'l dia 15 del corrent Febrer fins al 5 de Mars pròxim, de 9 á 12 del matí en la inteligencia de que, transcorregut dit plasso, no s'efectuará 'l pago, sino los dimars no festius de cada setmana de 10 á 12. En las oficinas d'aquesta Societat se facilitarán á los Srs. accionistas las corresponents facturas desde demá; durant las horas ordinarias de despatx.

Los senyors accionistas que tingan depositadas sas accions en la caixa d'aquest Banch se servirán passar á recullir sos respectius cupons dintre d'aquell períodu y los que no ho efectuhin sols podrán recullirlos en los dimars esmentats.

Sabadell 13 de Febrer de 1893.—L' Administrador, *Eudalt Viver*.